

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/7/2017
Identifikačné číslo spisu: 7015201429
Dátum vydania rozhodnutia: 18.01.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7015201429.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci navrhovateľky: Z., Ulica R. M. XXXX/XX, K., zastúpenej opatrovníkom Mgr. Marekom Koltášom, sociálnym pracovníkom Mestského úradu Rožňava, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava, Ul. 29. augusta 8 - 10, o odvolaní proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 25. októbra 2016, č.k. 2Sd/72/2015-71, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 25. októbra 2016, č.k. 2Sd/72/2015-71, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1.

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom z 25. októbra 2016, č.k. 2Sd/72/2015-7, potvrdil rozhodnutie odporkyne z 10. novembra 2015, č. XXX XXX XXXX 0, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok podľa § 70 a § 71 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že navrhovateľka nie je invalidná podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Prílohu rozhodnutia tvorí Odborný posudok o invalidite z 26. októbra 2015.

Krajský súd preskúmal odvolaním napadnuté rozhodnutie podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Uznesením č.k. 2Sd/72/2015-31 z 20. apríla 2016 podľa § 29 OSP ustanovil navrhovateľke kolízneho opatrovníka Mgr. H. F., sociálneho pracovníka zamestnaného na Mestskom úrade Rožňava, vykonal dokazovanie oboznámením sa s podaným návrhom, posudkovým spisom Sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava, stanoviskami účastníkov konania a ostatným spisovým materiálom. Z posudkového spisu zistil, že dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav posudzovanej navrhovateľky nepodmieňuje priznanie invalidity. Zo všetkých lekárskeho nálezov vyplýva, že u

menovanej ide o ľahkú duševnú zaostalosť s poruchami správania, bez psychotických príznakov. Na tento záver poukazovali aj posudkoví lekári sociálneho poistenia vo svojich posudkoch, v ktorom poukázali na to, že u menovanej ide predovšetkým o účelové tendencie, agraváciu s cieľom dosiahnutia sociálnych výhod. Agravačné tendencie sú dokumentované aj v prepúšťacej správe zo Psychiatrickej liečebne Plešivec. Z uvedených dôvodov sa javí správne zaradenie rozhodujúceho zdravotného poškodenia do kapitoly VI. oddiel A položka 1 písm. a/ prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení - oslabená regulácia správania s ľahkou duševnou zaostalosťou pri organickom poškodení mozgu, kde zákon uvádza mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 20-30%. V záveroch posudku a záveroch lekárskeho nálezu nie sú žiadne rozpory, preto krajský súd nepovažoval za potrebné doplniť dokazovanie znalcom z odporu psychiatrie alebo psychológie, tak ako to navrhol kolízny opatrovník navrhovateľky. Rovnako aj posudky vyhotovené v konaní o sociálnych dávkach nie sú pre toto konanie smerodajné, pretože kritériá posudzovania podľa zákona o sociálnom poistení a zákona o sociálnej pomoci nie sú totožné. Podľa § 250q ods. 2 OSP krajský súd preskúmané rozhodnutie ako vecne správne a zákonné potvrdil.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že neúspešnej navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

2.

Proti rozsudku krajského súdu podal súdom ustanovený opatrovník navrhovateľky odvolanie namietajúc jeho nezákonnosť pre neúplné zistenie skutkového stavu veci, lebo krajský súd nevykonal navrhnuté dôkazy, posúdenie zdravotného stavu znalcom z odboru psychológia alebo psychiatria, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Nesúhlasil s určenou percentuálnou mierou poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť pre rozhodujúce zdravotné postihnutie, ktoré správne malo byť určené podľa kapitoly V položka 6 písm. b/ - duševné choroby a poruchy správania, mentálna retardácia. Krajský súd sa v rozsudku opiera o závery psychiatrického vyšetrenia, ktoré mal 3. októbra 2015 vykonať doc. MUDr. A. G., PhD., ktorého však navrhovateľka nepozná, nikdy sa s ním nestretla a ani nikdy osobne ju nevyšetрил, z ktorých dôvodov jeho tvrdenia a závery považuje za irelevantné. Uviedol, že keďže neoddeliteľnou súčasťou odborného posudku o invalidite je aj pracovná rekomandácia, ktorou mala odporkyňa dokumentovať možnosti ďalšieho pracovného uplatnenia, resp. neuplatnenia, so zohľadnením obmedzení vyplývajúcich z dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, považuje prístup posudkového lekára pri vypracovaní odborného posudku za ľahostajný a nedostatočný. Zdravotný stav navrhovateľky nie je stabilizovaný a nedovoľuje jej vykonávať sústavné zamestnanie, o čom svedčia aj lekárske správy, z ktorých vyplýva, že nie je schopná sa zamestnať. Poukázal pritom na žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb pobytovou formou. V komplexnom posudku iného správneho orgánu - Úradu Košického samosprávneho kraja z 23. augusta 2016, ktorý posudzoval zdravotný stav navrhovateľky vo veci posúdenia odkázanosti na sociálnu službu, bola komplexne posúdená a zaradená posudkovým lekárom do V. stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej osoby. Zároveň je odkázaná na poskytovanie sociálnej služby v domove sociálnych služieb, v rozsahu 8-12 hodín denne. Podľa posudku má zníženú orientačnú schopnosť, je dezorientovaná miestom a časom, bežnú osobnú hygienu vykonáva s usmernením inej osoby. Usmernenie je potrebné aj pri výbere vhodného oblečenia, pri dodržiavaní liečebného režimu, pri dávkovaní a podávaní liekov. Dňa 2. decembra 2016 bola navrhovateľka vyšetrená v ambulancii klinickej psychológie. V psychologickom náleze z tohto vyšetrenia sa v záveroch uvádza, že u navrhovateľky ide o osobnosť simplexnú, veľmi jednoduchú a nesamostatnú. Jej mentálny výkon sa pohybuje na hranici stredne ťažkej duševnej zaostalosti IQ = 49. Opatrovník navrhovateľky žiadal napadnutý rozsudok krajského súdu zmeniť a preskúmané rozhodnutie zrušiť a vrátiť odporkyňu na nové konanie a rozhodnutie. K odvolaniu pripojil lekárske nálezy z odborných vyšetrení navrhovateľky a prepúšťaciu správu z jej hospitalizácie zo Psychiatrickej liečebne Plešivec z mája 2016.

3.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žiadala rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť z

dôvodov uvedených v preskúvanom rozhodnutí. Pochybnosti navrhovateľky o tom, že jej zdravotný stav nebol v konaní správne posúdený, považovala za neodôvodnené, vyvolané len subjektívnym presvedčením, čo nie je dôvod na spochybenie správnosti skutkových zistení a záverov prijatých v konaní. Uviedla, že skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľky boli dostatočne ozrejmene príslušnými posudkovými lekármi sociálneho poistenia, sú z hľadiska skutkového úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi, ako aj zdravotnou dokumentáciou, sú bez nejasností a vnútorných rozporov a vo svojich záveroch sa zhodujú. Nebol preto daný dôvod na ďalšie dokazovanie.

4.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP, § 492 ods. 1, 2 SSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP, § 492 ods. 2 SSP), odvolanie prejednal bez odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP a § 492 ods. 2 SSP) a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie alebo zmenu.

Podľa § 491 ods. 1, 2 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

Podľa § 492 ods. 1, 2 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov. Odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Predmetom konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok podľa § 70 a § 71 zákona o sociálnom poistení zo dňa 26. októbra 2015. Zo strany 4 žiadosti o dôchodok je zrejmé, že navrhovateľka sa domáhala priznania dôchodku od 15. marca 2015.

Podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 71 ods. 1, 2, 3, 4 zákona o sociálnom poistení poistenec je invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivú zdravotnú stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Dlhodobu nepriaznivú zdravotnú stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Pri posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa neprihliada na zdravotné postihnutia, ktoré boli zohľadnené na nárok na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe

a) lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby a

b) komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

Podľa § 71 ods. 5, 6, 7, 8 zákona o sociálnom poistení miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú

činnosť je uvedená v prílohe č. 4. miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivé zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú. Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10%, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav.

Preskúmaným rozhodnutím bola žiadosť o invalidný dôchodok zamietnutá.

Z dávkového spisu odporkyne, ktorý bol súčasťou súdneho spisu odvolacieho súdu, bolo preukázateľne zistené, že predmetom konania u odporkyne to bola v poradí už druhá žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok. Prvá žiadosť o invalidný dôchodok s ňou bola spísaná v Sociálnej poisťovni, pobočka Rožňava, dňa 6. júna 2014. Posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne Rožňava posúdil jej zdravotný stav dňa 6. júna 2014. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie určil oslabenú reguláciu správania s ľahkou duševnou zaostalosťou pri organickom poškodení mozgu, kapitola VI oddiel A položka 1 písm. a/ prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení. Vzhľadom na konštatovaný ľahký stupeň poškodenia zdravia dňa 6. júna 2014 určil 25% mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Invalidita nevznikla.

Aj v konaní o druhej žiadosti o invalidný dôchodok spísanej dňa 26. októbra 2015 posudkoví lekári sociálneho poistenia určili rozhodujúce zdravotné postihnutie podľa kapitoly VI oddiel A položka 1 písm. a/ prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení a určili jej 25% mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Invalidita u posudzovanej nevznikla.

Medzi účastníkmi bolo sporné posúdenie a určenie rozhodujúceho zdravotného postihnutia. Opatrovník navrhovateľky v podanom odvolaní proti rozsudku krajského súdu namieta nesprávne zistenia zdravotného stavu navrhovateľky a následne nesprávne právne posúdenie veci. Poukázal na rozsudok Okresného súdu Rožňava, č.k. 7Ps/3/2017-63 zo dňa 25. mája 2017, ktorým okresný súd obmedzil Z. D. spôsobilosti na právne úkony v rozsahu, že nie je schopná sama rozhodovať o potrebe sociálnej starostlivosti, rozhodovať o umiestnení do domova sociálnych služieb, rozhodovať o potrebe zdravotnej starostlivosti, dať informovaný súhlas o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ako aj pri uzatváraní všetkých zmlúv hospodárskeho charakteru, pôžičiek, preberaní všetkých finančných čiastok týkajúcich sa jej majetkového prospechu, nie je schopná robiť právne úkony pred orgánmi verejnej správy a pri vybavovaní žiadostí, týkajúcich sa jej prospechu, nárokov a oprávnených potrieb pred príslušnými inštitúciami. Okresný súd ustanovil obmedzenej spôsobilosti na právne úkony za opatrovníka Mesto Rožňava, ktorý bude oprávnený a povinný ju zastupovať v rozsahu jej obmedzenia spôsobilosti na právne úkony.

Z obsahu spisov mal odvolací súd za preukázané, že zdravotný stav navrhovateľky posúdili posudkoví lekári sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava a odporkyne. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku podrobne popísal stanoviská týchto posudkových lekárov podľa jednotlivých Lekárskych správ predložených navrhovateľkou. S týmto hodnotením krajského súdu sa odvolací súd nestotožnil z nasledovných dôvodov.

Zo súdneho spisu Okresného súdu Rožňava sp. zn. 7Ps/3/207, ktorý bol súčasťou spisu odvolacieho súdu bolo preukázateľne zistené, že podkladom pre rozhodnutie bol Znalecký posudok číslo 05/2017 z 11. apríla 2017, znalca MUDr. J. G., H. Zo záveru znaleckého posudku vyplýva, že Z. D. trpí závažnými duševnými poruchami. Vzhľadom na závažné poškodenie psychických funkcií a osobnosti ako celku je u menovanej medicínsky indikované, aby bola obmedzená spôsobilosti na právne úkony v miere uvedenej v záverečnej časti posudku.

Aj keď posudkoví lekári sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava, a odporkyne, za rozhodujúce zdravotné postihnutie navrhovateľky označili podľa kapitoly VI oddiel A položka 1 písm. a/ prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení, vzhľadom na znalecký posudok vypracovaný pre súdne konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, podľa názoru odvolacieho súdu ide o rozpor pri stanovení rozhodujúceho zdravotného postihnutia.

Za rozhodujúcu lekársku správu tak bolo predčasné považovať prepúšťaciu správu z diagnostickej hospitalizácie na Psychiatrickom oddelení NsP Rožňava, na ktorom po psychologickom vyšetrení posudzovanej nebola potvrdená mentálna retardácia stredne ťažkého stupňa, ale len ľahkého stupňa.

Odvolací súd dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu treba považovať za nedostatočne doložený vykonaným dokazovaním. V ďalšom konaní bude preto úlohou krajského súdu vyzvať posudkového lekára sociálneho poistenia odporkyne, aby sa po oboznámení so znaleckým posudkom znalca MUDr. J. G. , H., podrobne a náležite vyjadril k rozhodujúcemu zdravotnému postihnutiu navrhovateľky a k dátumu vzniku invalidity, ak na základe doplneného dokazovania dospeje k záveru o vzniku invalidity. Na dátum vzniku invalidity považuje odvolací súd upozorniť z dôvodu, že v posudzovanej veci správny orgán koná a rozhoduje v poradí o druhej žiadosti navrhovateľky o invalidný dôchodok. Vzhľadom na zdravotný stav žiadateľky tak, ako to vyplýva zo záverov znaleckého posudku, keď už nie je schopná úplne adekvátne chápať zmysle svojho konania, je možné predpokladať, že nie je schopná na strane 4 žiadosti o dôchodok uviesť dátum, od ktorého žiada dôchodok priznať.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Košiciach zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 a s § 221 ods. 1 písm. f/, h/, ods. 2 OSP a s § 492 ods. 2 SSP.

Krajský súd v novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 OSP).

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.